

щодо його усунення. Так, в даному напрямку ми пропонуємо вжити ряд заходів, спрямованих на вирішення проблем із бідністю в сільських поселеннях за рахунок:

– кооперування дрібних селянських господарств, формування їх спільної матеріальної та фінансової бази, що дозволить полегшити їх збутову діяльність, здешевити виробництво та забезпечить отримання продукції кращої якості;

– ініціювання та сприяння встановленню переробних потужностей та потужностей для тривалого зберігання продукції в селянських домогосподарствах, особливо тих, що об'єдналися в кооперативи;

– сприяти відновленню тваринництва в сільській місцевості за рахунок розробки механізму лізингу та контрактації тварин, фінансового сприяння будівництву приміщень для утримання та відгодівлі тварин;

– ініціювання та сприяння несільськогосподарській зайнятості селян, зокрема – зеленому туризму та різним промислам.

– сприяти навчанню сільських дітей у вищих навчальних закладах із обов'язковою умовою повернення їх в рідну місцевість, що дозволить підвищувати рівень продуктивності сільської праці;

– з метою уникнення цінових диспропорцій, забезпечити гарантований збут продукції в межах визначеного замовлення державним заготівельними організаціями за цінами, які дозволяють розвиватися дрібним селянським господарствам, але не спотворюють ринковий механізм ціноутворення.

Зазначені заходи є чіткими прикладними інструментами вирішення проблеми подолання бідності через покращення стану підприємницької зайнятості селян та врегулювання цінового механізму на ринку продовольства. Ініціатором та їх суб'єктом реалізації в окреслених випадках можуть бути як органи державної влади, які, проте не завжди володіють достатніми для цього ресурсами, так і приватні та громадські організації, об'єднання та установи, зокрема – інвестиційні фонди, грантові компанії, фонди розвитку тощо.

Література

1. Василенька Н.І. Матеріальний добробут сільського населення: трудові виміри та особливості регулювання / Н.І. Василенька // Економіка АПК. – 2013. – № 7. – С. 105-112.

2. Когатько Ю.Л. Бідність сільського населення України / Ю.Л. Когатько // Демографія та соціальна економіка. – 2015. – № 1 (23). – 32-43.

Степан НАВРОЦЬКИЙ
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», м. Київ

СТАНОВЛЕННЯ СТРАХОВОЇ СИСТЕМИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Ринкова економіка, як організована система, не може існувати в силу власних емерджентних властивостей (тобто не притаманних ні одному із

елементів окремо, але властивих системі в цілому) як сумарна складова її розширеного відтворення капіталу (виробництво, обмін, розподіл, споживання), ринкової інфраструктури (банківської, фінансової, біржової системи тощо). Адже відтворення капіталу не можливе без взаємодії всіх системоформуючих чинників: первісного накопичення капіталу, ризику, праці і ефекту системи.

Стійкий стан рівноваги економічної системи не можливий без наявності такої складової як страхова система сільського господарства. Світовий досвід переконує: де створено сучасну систему страхового захисту, там забезпечується більш ішсокий рівень стабільності народногосподарського відтворювального процесу, досягається соціальна злагода, гарантується високий рівень життя населення. Отже, формування страхової системи України та забезпечення умов для її надійного функціонування — проблема надзвичайної ваги і потребує як глибоких наукових розробок, так і активних практичних дій з боку держави, суспільства в цілому [1].

Вітчизняна страхова система тільки набуває своїх сталих обрисів. На сьогодні вона є трьох ступеневою (рівневою): перший рівень – Національний банк України; другий рівень – страхові підприємства різних організаційних форм: акціонерні страхові компанії (відкритого і закритого типу), товариства взаємного страхування (закриті та відкриті), страхові кооперативи, кептивні страхові компанії, андеррайтери тощо; третій рівень — агентсько-брокерська мережа.

Страхова система, як економічна категорія, має значний спектр особливостей та відмінностей, що дають підстави для достеменного його вивчення як особливого явища. Особливості страхової системи як економічного явища найповніше проявляються у його функціях. Перша функція зумовлює формування страхового фонду для відшкодування втрат від реалізації страхових випадків. Друга — спрямована на безпосереднє грошове відшкодування збитків, які зазнали страхувальники. Саме через цю функцію найповніше реалізується об'єктивна потреба у страховому захисті. Третя – зумовлюється специфікою економічних відносин, що виникають між страхувальником і страховиком, а саме — в попередженні та мінімізації страхових ризиків. Четверта – полягає в стратегічному захисті вітчизняної економіки від економічних, політичних, природно-кліматичних, соціальних та економічних ризиків. П'ята – забезпечення рівноваги між попитом і пропозицією всіх ресурсів АПК. Шоста – забезпечення стійкого функціонування галузі в ринкових умовах. Сьома – інвестиційна, полягає в диверсифікації тимчасово вільних коштів з урахуванням ліквідності з метою одержання додаткового доходу. Восьма – забезпечення продовольчої безпеки держави [2].

Результатом узгодженості інтересів страхувальника та страховика є підписаний договір, який вступає в силу після сплати страхувальником першого внеску. Цей договір укладається між суб'єктами страхового ринку з приводу купівлі-продажу товару “страховий захист”. Саме цей аспект господарської діяльності страховика потребує глибокого теоретичного дослідження. “Страховий захист” – товар особливий. Ці особливості формують

низку суспільно-економічних стосунків, специфічність яких проявляє себе на мікро- та макрорівнях.

Товар “страховий захист”, що продається та купується на страховому ринку, як і будь-який інший товар, має споживну та мінову вартість. Споживна вартість товару “страховий захист” втілена у потенційній можливості для страхувальника отримати страхове покриття втрат від реалізованого страхового випадку, що був визначений у договорі. Мінова вартість товару “страховий захист” проявляється через ціну, яка набуває форми страхового тарифу (платежу, премії).

Особливості споживної та мінової вартості товару “страховий захист” зумовлюють специфіку прояву економічних законів на страховому ринку та формують специфіку поведінки його учасників.

Комплексне дослідження природи страхової системи та особливостей її функціонування в умовах перехідної економіки дозволили визначити її структуру та тенденції розвитку її елементів. Починаючи від вищого рівня системи і закінчуючи потенційними клієнтами. Хоча ризиковим обставинам піддаються всі суб’єкти і об’єкти господарювання держави, але далеко не всі вони йдуть на страхування своїх ризиків. З одного боку ця особливість обумовлена страховим менталітетом та економічним станом держави, а з іншого - недосконалістю нормативно-правової бази.

Створення адекватної нормативно-правової бази є основним чинником сприяння розвитку вітчизняної страхової системи і має забезпечити: гарантії страхувальникам системи АПК у наданні страхових послуг та сплати, згідно з угодами страхування, страхового відшкодування в разі настання страхового випадку; створення товариств взаємного страхування на добровільних засадах з метою оптимального використання внутрішнього страхового ринку агропромислових підприємств та забезпечення їм ефективного страхового захисту; формування мережі спеціалізованих страхових компаній, які здійснюватимуть особисте та майнове страхування; створення єдиної перестраховальної біржі за участю держави як співзасновника, що сприятиме докорінній перебудові вітчизняної системи перестраховування; організації технології страхування в Україні шляхом створення сільськогосподарського страхового пулу та оперативного інформаційного середовища, яке сприятиме укладанню договорів на страхування не з окремою страховою компанією, а із спілкою страховиків під гарантії всіх учасників [3].

Аналіз сучасного стану економіки і розвитку страхової справи в країні дає змогу визначити такі альтернативні програми щодо страхування:

– страхування майна господарств АПК, які виконують державне замовлення на сільськогосподарську продукцію - в Національному агропромисловому товаристві взаємного страхування (НАТВС);

– страхування урожаю, але з правом вибору страхувальником страховика. Якщо альтернативи НАТВС не знайдено, то страховиком буде товариство;

– заміна страхування врожаю програмою постійного матеріального відшкодування збитків, заподіяних стихійним лихом;

– програма відшкодування збитків по страхових ризиках під час катастроф,

пов'язаних із виконанням державних замовлень.

Страховання урожаю вимагатиме встановлення стабільних цін. До того ж, щоб забезпечити доход, потрібно купувати страхові поліси. Страхувальнику треба забезпечити придбання у НАТВС поліси страхування урожаю на рівні 50, 65 і 75%, вибираючи авансом рівень компенсації, яку б йому могли сплатити за кожен центнер за умови, коли рівень урожаю нижче страхового.

Програма планових доходів, принципова перевага якої полягає в стабільності прибутків, може замінити одночасно дві програми: страхування урожаю – покриття (збитку) витрат. Згідно з програмою планових доходів фермерам мишануватиметься різниця у випадку позитивного результату, який досяга- і йметься порівняно з державними доходами і доходами фермерів, які вони іможуть одержати від реалізації урожаю, або надати цю різницю під заставу.

Функціонування страхової системи АПК неможливе без створення єдиної мережі інформаційно-комунікаційного середовища (ЄМІКС). ЄМІКС дасть імогу організувати страховий захист підприємств АПК за новою технологією пикористовуючи систему електронної телекомунікації у Сільськогосподарському страховому пулі. ЄМІКС, як складова механізму захисту страхової системи АПК, сприятиме формуванню нових відносин, що ґрунтуються на принципах: довіри між учасниками страхування, на сумлінній конкуренції і.ірахових посередників та сприянні у підготовці кваліфікованих кадрів і розвитку науково-дослідницької бази щодо покращення сільськогосподарського страхування та розвитку страхової системи.

Література

1. Навроцький С.А. Соціально-економічні аспекти страхування в АПК : Моногр. / С. А. Навроцький. – Суми : Довкілля, 2004. – 315 с.
2. Навроцький С.А. Пріоритетні напрямки розвитку страхового захисту у сільському господарстві в умовах економічної нестабільності / С.А. Навроцький // Финансовые услуги. – 2014. – №2(104). – С. – 22-25.
3. Навроцький С.А. Формування перспективної моделі страхового захисту сільського господарства України / С.А. Навроцький // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»: зб. наук. п / Ред. кол.: Лендал М.А. (гол. ред.) та ін. – Мукачево: Вид-во «Карпатська вежа», 2014. – Випуск 1 (1) – 181 с.

Тетяна ОДИНАК

Тернопільський національний економічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Становлення ринкових відносин в аграрному секторі економіки України передбачає формування цивілізованого ринку сільськогосподарських земель. Проте в нашій державі діє мораторій на продаж земель сільськогосподарського